

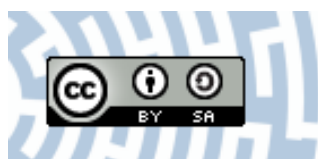

You have downloaded a document from
RE-BUS
repository of the University of Silesia in Katowice

Title: Percepcja zmian w języku polskim u uczniów dwujęzycznych w Anglii (na przykładzie słownictwa młodzieżowego)

Author: Kamila Kuros-Kowalska

Citation style: Kuros-Kowalska Kamila. (2020). Percepcja zmian w języku polskim u uczniów dwujęzycznych w Anglii (na przykładzie słownictwa młodzieżowego). "Postscriptum Polonistyczne" Nr 2 (2020), s. 105-117, doi 10.31261/PS_P.2020.26.08

Uznanie autorstwa - Na tych samych warunkach - Licencja ta pozwala na kopiowanie, zmienianie, rozprowadzanie, przedstawianie i wykonywanie utworu tak długo, jak tylko na utwory zależne będzie udzielana taka sama licencja.

KAMILA KUROS-KOWALSKA

 <https://orcid.org/0000-0002-3618-4927>Uniwersytet Śląski w Katowicach
Katowice

Percepcja zmian w języku polskim u uczniów dwujęzycznych w Anglii (na przykładzie słownictwa młodzieżowego)

Perception of changes in the Polish language in bilingual students in England
(using the example of youth vocabulary)

Abstract: The paper presents the results of research making it possible to reflect for instance on whether staying in a multicultural environment makes one break bonds with the living Polish language. The tool used to seek an answer to this question was a survey checking the understanding of the most popular youth words of the recent years. The youth word of the year, chosen every year, makes it possible to discover the features of the Polish language used by the young generation. The competition makes it possible to explore and follow the linguistic fashion. Words classified as youth words are not necessarily new or slang ones, but they are used much more often by the analysed group. The survey covered more than 200 students attending Polish community schools in the UK. The results were compared to those related to a group of young people from Poland.

Keywords: youth vocabulary, Polish language, bilingual student

Mówiąc, wyrażamy myśli, zdania, uczucia, czyli komunikujemy się. Ludzie na całym świecie porozumiewają się za pomocą słów, ale nawet jeśli wydaje się, że konkretna grupa prowadzi rozmowę w swoim własnym, ojczystym języku, to nie jest on taki sam jak mowa innej społeczności (łączącej ludzi o odmiennych cechach wspólnych). Różnice zależą od miejsca używania języka, ale także od tego, przez kogo jest używany i w jakiej sytuacji. Nastolatki posługują się charakterystyczną odmianą polszczyzny, jaką jest środowiskowy język młodzieżowy, który różni się od sposobu mówienia osób dorosłych. Oczywistym kryterium wyodrębniającym użytkowników socjolektu

młodzieżowego jest ich wiek. Na potrzeby niniejszej publikacji stosuję termin „język młodzieżowy” i mam na myśli język grupy społecznej uczniów w określonym wieku (11–18 lat).

W mowie młodzieży także wyróżnia się dwie odmiany: oficjalną i nieoficjalną, w zależności od tego, czy młode osoby rozmawiają ze sobą, czy np. z dorosłymi (Ożóg 2002, 521). To, w jaki sposób młodzież między sobą rozmawia, jest tożsame z nieoficjalną odmianą polszczyzny (Ożóg 2004, 179). Badacze od dawna zwracają uwagę na komizm, ironię i radykalny osąd rzeczywistości, który charakteryzuje język młodzieżowy (Zgólkowa 1991; Kowalikowa 1996; Ożóg 2002; Pilczuk B. i A. 2013). Odmienność języka młodzieżowego ma określone cele. Z jednej strony służy budowaniu pozycji w grupie rówieśniczej (tworzenie oryginalnych i dowcipnych wypowiedzi, a przy tym wysoka sprawność językowa wpływa na pozytywny obraz siebie). Język ma też duże znaczenie w kształtowaniu się samooceny (Kulas 1986; Gajda 1987). Z drugiej strony buduje relacje w grupie. Mówienie tym samym językiem jest opisywane jako rodzaj dopuszczania kogoś do tajemnicy. Ograniczanie pozostałym osobom możliwości rozumienia komunikatów służy odseparowaniu, a także odłączeniu się od innych, zwłaszcza dorosłych (Pilczuk B. i A. 2013, 16). Bożena Pilczuk i Aleksandra Pilczuk, opisując zalety języka młodzieżowego, przytaczały wypowiedzi uczniów, którzy sami zwracali uwagę na to, że ich język daje możliwość szybszego porozumiewania się ze sobą. Okazuje się, że młodzi ludzie są świadomi samodzielnego „przeprowadzania ekonomizacji języka” (Pilczuk B. i A. 2013, 17). Język jest swoistym zwierciadłem, w którym dostrzec można nie tylko słowa, ale także punkt widzenia prezentowany przez daną grupę. W trakcie próby opisu warto zatem wspomnieć o dynamiczności zmian. Każde pokolenie tworzy swój własny kod, który można rozpatrywać w kategoriach wtajemniczenia.

Język młodzieży oscyluje między kodem rozwiniętym a ograniczonym. Opozycję kodu rozwiniętego i ograniczonego jako pierwszy wprowadził B. Bernstein, który opierał się właśnie na obserwacji mowy młodzieży w Anglii (Ożóg 2002, 521). Kazimierz Ożóg zauważa w języku młodzieży modę na bylejąkość mówienia, dużą swobodę, akcentowanie swojej niezależności, poszukiwanie przyjemności, emocjonalizację doświadczeń, trywializowanie, opieszałość, wreszcie: ogromne oddziaływanie środków masowego przekazu (Ożóg 2002, 522). Badacz zwrócił uwagę na istotne kręgi semantyczne, pojawiające się w omawianej odmianie, komponenty kodu ograniczonego, wymienił wśród nich: nastawienie na kontakt i komunikat; cechy fizyczne, psychiczne i zachowanie człowieka; relacje między uczestni-

kami grupy młodych ludzi; części ciała; różne przedmioty; intensywność stanu (radikalizm wyrażania ocen); procesy intelektualne, stany psychiczne człowieka; rozrywkę; szkołę; seks; modne powiedzonka; wulgaryzmy (Ozóg 2002, 523–524). Językoznawcy (Pisarek 1991; Bartmiński 2001, 120–124; Pachowicz 2018, 31) zauważają, że język młodzieży charakteryzuje odrębna leksyka i frazeologia, korzysta on z polszczyzny ogólnej i języka potocznego (głównie z zakresu emocjonalnego i swobodnego), zdaniem Grabiasa „ze wszystkich odmian polszczyzny” (Grabias 2001, 252).

Mowa młodych jest interesującym socjolektem zwłaszcza z uwagi na swe bogactwo, różnorodność i dynamiczną zmienność. Świadczy o tym m.in. humor widoczny w wymowie takich słów, jak: *dzięks*, *dżampreza*, *sponon* oraz osobliwy zapis, np.: *pozdroofki*; a także tworzenie derywatów od zapożyczeń angielskich (*sorki*, *sorka*, *sorenicz*, *podensić*, *pliski*, *afterek*, *biforek*). Popularność anglicyzmów jest cechą popkultury, natomiast derywaty są efektem adaptowania obcych słów na język polski. Im trudniejszy, bardziej skomplikowany słowotwórczo wyraz, tym silniej wchodzi do systemu, np. *boyfriendy*, *fashionistka*, *broker*. Młodzież jest skłonna do zabawy językiem, stąd tak wiele gier językowych zarówno w tekstach tak pisanych, jak i mówionych. W literaturze nie brakuje opinii, że do cech mowy młodych członków społeczności można zaliczyć akronimy. Są one jednak cechą dyskursu komunikacji internetowej, czyli *Netspeaku* (Dzioba 2005, 466). Wyrazy tworzone przez młodzież są nacechowane emocjonalnie, stąd w ich języku tak wiele ekspresywizmów. Grupa ta często nadużywa tych samych słów (np. *fajnie*, *won*, *super*), choć zakres znanej biernie synonimii raczej nie jest ubogi.

Wielość terminów i nazw, które stosuje się do opisywania języka młodzieży, pozwala zauważyć, że ten socjolekt jest „niezwykle wybuchową mieszaną językową fascynującą naukowców, dziennikarzy i zwykłych ludzi” (Czeszewski 2001, VII), a także „świadectwem językowej inwencji, spontaniczności” (Chaciński 2003, 8).

W trakcie rozważań nad zastosowaniem języka młodzieży można dojść do wniosku, że przede wszystkim (dzięki posługiwaniu się np. skrótowcami) zmierzają oni w stronę ekonomii porozumiewania się. Młode pokolenie dąży do upraszczania, skracania także form i formuł (Marcjanik 2008, 72). Młodzież przewartościowuje podstawowe funkcje języka, dominująca staje się dla nich funkcja ludyczna, fatyczna oraz perswazyjna. W ich komunikacji wyraźna jest emocjonalizacja wypowiedzi oraz liczne zapożyczenia, czemu służy wykorzystywanie leksyki potocznej. Nastolatkwie kreują modę językową na konkretne słowa. Wyrażają tym samym charakterystyczny dla nich

sposób przeżywania i widzenia rzeczywistości. Tworzenie własnego języka daje młodym ludziom poczucie indywidualizmu.

Opis materiału badawczego

Analizowany przeze mnie materiał badawczy to leksyka młodych – tzw. młodzieżowe słowa wyekscerpowane ze strony internetowej Wydawnictwa Naukowego PWN, które od kilku lat organizuje plebiscyt na Młodzieżowe Słowo Roku. Celem głosowania jest wyłonienie najpopularniejszych wśród młodych ludzi słów bądź wyrażań. W 2016 r. wygrało słowo *sztos*, czyli ‘coś fajnego, niesamowitego’, które może określać wszystko. W 2017 r. młodzieżowym słowem roku zostało funkcjonujące głównie w języku mediów społecznościowych *XD*, czyli znak ikoniczny, który może być również zapisywany jako *iksde*. W roku 2018 plebiscyt zwyciężyło określenie *dźban* oznaczające ‘osobę nierozgarniętą, niezbyt inteligentną’. Leksemy, o które została zapytana młodzież w przygotowanej przeze mnie ankiecie, to: *sztos*, *dźban*, *masny*, *prestiżony*, *pocisk*, *ogar*, *beczka*, które w ostatnich latach cieszyły się największym powodzeniem. Może zastanawiać, dlaczego akurat te wskazane wyrazy stały się tak popularne wśród młodych osób. Językoznawcy komentujący wybór zwracali uwagę, jak duże znaczenie odgrywa oryginalność fonetyczna nowych słów (komentarz Marka Łazińskiego¹). Bartek Chaciński zauważa: „wyniki plebiscytu pokazują, że nie tyle coraz szybciej zmienia się polszczyzna, co raczej coraz mocniejszy wpływ mogą mieć na nią – w czasach mediów społecznościowych – działania pojedynczych, konkretnych osób”². Osoby, o których wspomina Chaciński, to youtuberzy (np. Klocuch czy Lord Kruszwił), którzy dla młodzieży stają się wzorem do naśladowania – także językowego. W konkursie najczęściej powtarzały się wyrazy związane z oceną i emocjami (np. *dźban*, *beczka*), dotyczące rozmów, sporów i prowokacji (np. *pocisk*, *ogar*). Z kolei popularność np. *prestiżu*, który w języku młodzieżowym jest leksemem niezwykle uniwersalnym, związana jest z wcześniej wspomnianym youtuberem Lordem Kruszwiłem (to on zapoczątkował modę na używanie tego wyrazu). Zapożyczone z gwary śląskiej słowo *masny* najczęściej było definiowane synonimicznie w stosunku do leksemu *grubo*.

¹ [https://sjp.pwn.pl/ciekawostki/haslo/Rozstrzygniecie-plebiscytu-młodzieżowe-słowo-roku-2018-komentarz-Marka-Lazinskiego;6477396.html](https://sjp.pwn.pl/ciekawostki/haslo/Rozstrzygniecie-plebiscytu-mlodziezowe-slowo-roku-2018-komentarz-Marka-Lazinskiego;6477396.html) [dostęp: 20.05.2019 r.]

² [https://sjp.pwn.pl/ciekawostki/haslo/Rozstrzygniecie-plebiscytu-młodzieżowe-słowo-roku-2018-komentarz-Bartka-Chacinskiego;6477398.html](https://sjp.pwn.pl/ciekawostki/haslo/Rozstrzygniecie-plebiscytu-młodziezowe-slowo-roku-2018-komentarz-Bartka-Chacinskiego;6477398.html) [dostęp: 20.05.2019 r.]

Opis grupy badawczej

Grupą badawczą w przeprowadzonych przeze mnie badaniach byli nastolatki ze szkół polonijnych z Anglii Północnej, którzy w większości urodzili się w Polsce i spędzili w niej pierwsze lata życia. We wczesnych latach swojego dzieciństwa przyswoili język polski. Po wyjeździe do nowego kraju pobierają oni naukę wyłącznie w języku angielskim w szkołach angielskich, a w szkołach polonijnych spędzają jedynie kilka godzin w tygodniu. Wybrana przeze mnie grupa badawcza pomiędzy 11. a 18. rokiem życia uczęszcza do szkół sobotnich w następujących miastach: Hull, Preston, Carlisle, Lancaster, Liverpool, Blackburn, Coventry, Manchester. Łącznie zebrałam ankiety od 235 uczniów w Anglii. Grupą porównawczą była młodzież ze szkół w Polsce (Sosnowiec), otrzymałam formularze od 190 uczniów w naszym kraju³. Z uwagi na wspomniane powyżej zapożyczenie jednego ze słów z gwary śląskiej, świadomie nie zdecydowałam się na przeprowadzenie ankiety wśród młodych ludzi uczących się czy pochodzących ze Śląska.

W kategoriach socjolingwistycznych młodzież określa się jako środowiskową grupę przynależącą do danego pokolenia, które łączą wspólne więzi. Wybrane przeze mnie osoby są członkami konkretnej grupy społecznej funkcjonującej w ramach określonych instytucji społecznych. Młodych ludzi łączy zatem język, którym się posługują. Charakteryzuje się ich przez pryzmat trzech kryteriów: wieku, poglądów – systemu wartości oraz wykonywanej czynności, którą jest uczenie się (Pachowicz 2018, 29). Nastolatki należą do „kategorii osób społecznie niesamodzielnych” (Messyasz 2013, 40) z uwagi na fakt, że są w trakcie procesu edukacji, nie są niezależni ekonomicznie ani zawodowo. W ramach procesu edukacji oraz socjalizacji gromadzą oni „społeczne doświadczenie w formie określonych przepisów, wzorców, modeli, działania, postaw i zachowania” (Karwat, Milanowski 1981, 43).

Narzędzie badawcze

W badaniu posłużyłam się kwestionariuszem własnego autorstwa. Celem ankiety było przede wszystkim zebranie informacji na temat tego, czy mło-

³ Z uwagi na strajk nauczycieli w Polsce, który trwał w okresie prowadzenia przeze mnie badań, nie udało się zebrać ankiet od dokładnie takiej samej jak w Anglii liczby nastolatków w Polsce.

dzień dwujęzyczna, ale i polska, zna młodzieżowe słowa. Ponadto istotne było dla mnie poznanie ulubionych młodzieżowych słów i uzyskanie odpowiedzi na pytanie, czy młodzi używają ich w kontaktach z rówieśnikami. W metryczce młodzież z Anglii udzielała dodatkowych informacji (bardzo istotnych dla wyciągnięcia wniosków) między innymi związanych ze sposobami komunikowania się w języku polskim. Każdy z uczniów w Anglii oraz w Polsce został poproszony o wyjaśnienie słów wskazanych w ankiecie:

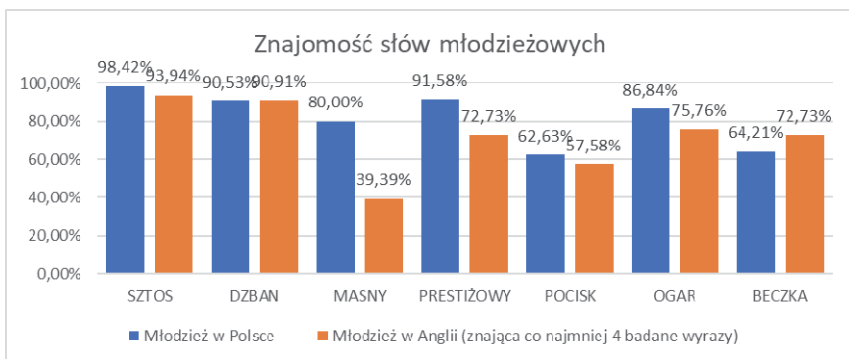
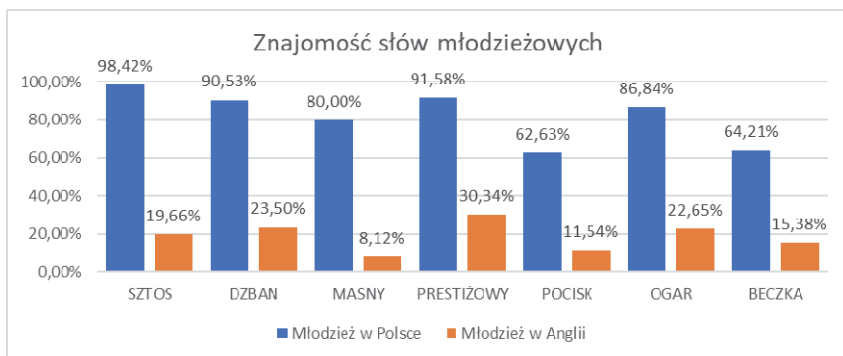
1. Wyjaśnij, co znaczą następujące słowa. Jeśli znasz kilka znaczeń wyrazu, napisz wszystkie Ci znane.
 - sztos
 - dzban
 - masny
 - prestiżowy
 - pocisk
 - ogar
 - beczka
2. Czy używasz wyżej wskazanych słów w komunikacji z rówieśnikami? **TAK / NIE**
3. Jakie jest Twoje ulubione młodzieżowe słowo w języku polskim, którego używasz, kontaktując się z rówieśnikami?

Wyniki

Poniżej przedstawione zostaną wyniki ankiety badającej znajomość młodzieżowych słów wśród grupy społecznej, którą wyróżnia podobny wiek oraz charakterystyczny język. Badania były prowadzone wśród młodzieży od lutego do maja 2019 r. Jeśli porówna się w całości grupę nastolatków z Polski z grupą z Anglii, to widać ogromną dysproporcję – na korzyść młodych osób mieszkających w ojczyźnie. Młodzi ludzie przebywający w Polsce reprezentują wysoki poziom znajomości badanych słów charakterystycznych dla swojej grupy wiekowej.

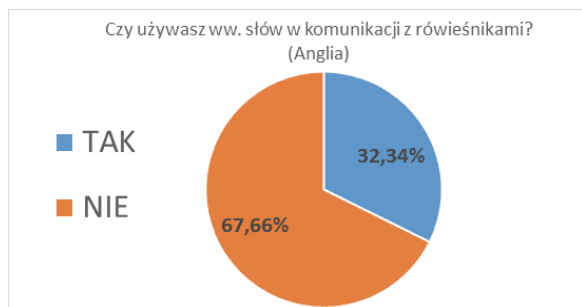
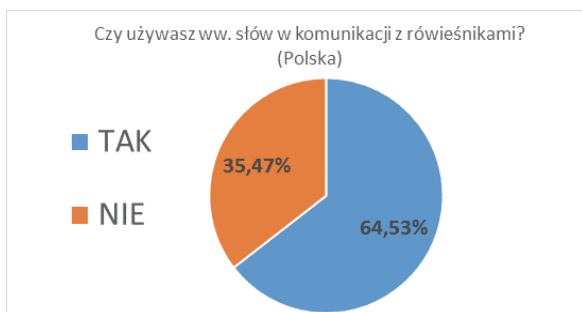
Gdy jednak spośród grupy młodzieży z Anglii wybrane zostaną osoby znające co najmniej 4 słowa z ankiety (co odpowiada w przybliżeniu młodzieży o relatywnie wysokiej ogólnej kompetencji językowej w języku polskim), można dokonać ciekawych spostrzeżeń dotyczących tego, jak – w porównaniu z polskimi rówieśnikami – kształtowała się znajomość poszcze-

gólnych leksemów. Słowa, z którymi przebywająca w Anglii młodzież o najwyższej kompetencji językowej miała największe trudności, to *masny* i *poćisk*. Znaczeń tych wyrazów albo w ogóle nie znali, albo podawali ich znaczenie słownikowe. Wysoka znajomość wyrazów młodzieżowych (poza wskazanymi powyżej) u młodych osób w Anglii, które znały ponad 4 słowa, świadczy o trafnym doborze materiału leksykalnego w badaniu. Okazuje się, że 5 z 7 pojęć należy do polskiego słownika młodzieżowego niezależnie od miejsca zamieszkania uczniów.

W drugim pytaniu młodzież została poproszona o odpowiedź, czy używa wskazanych w ankiecie wyrazów w komunikacji z rówieśnikami. W diagramach można zauważyć wyniki niemalże odwrotne w stosunku do obu grup. Polska grupa w znacznej większości (64,53%) przyznaje, że korzysta z młodzieżowych słów roku w swoich kontaktach z rówieśnikami. Wśród młodzieży uczącej się w Anglii tylko 32,34% używa wskazanych w ankiecie ter-

minów w rozmowach z rówieśnikami. Warto zauważyć, iż nieużywanie młodzieżowych słów przez 100% przedstawicieli grupy w Polsce nie oznacza wcale, że nie rozumieją oni znaczenia tych terminów (co pokazały grafy przedstawione przy okazji omawiania wyników badań). Z kolei przykład młodzieży w Wielkiej Brytanii dowodzi, że jeśli nie używa się polskich słów w kontaktach z kolegami w określonym kontekście, to często nie zna się ich młodzieżowego znaczenia (tu wyniki także znajdują pokrycie w odpowiedziach ujętych już wcześniej).

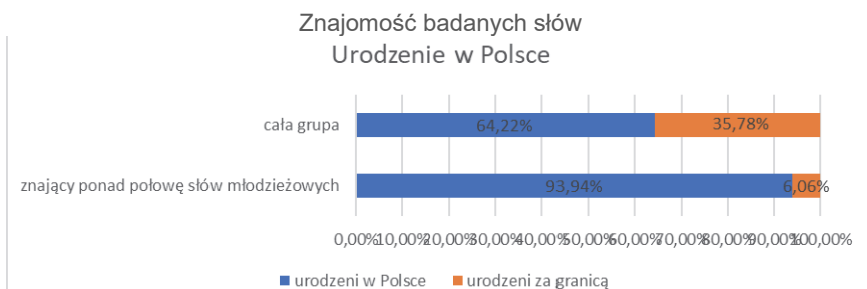
W trzecim pytaniu młodzież udzielała odpowiedzi na pytanie o ulubione młodzieżowe słowa w języku polskim, których używa w rozmowach z rówieśnikami⁴. Młodzież w Anglii wskazała następujące słowa: *siema*, *gitara*, *ziomal*, *ziomek*, *super*, *fajnie*, *dżban*, *git*, *spoko*, *friko*, *łoś*, *XD*, *heja*, *beka*, *bit*, *sztos*, *bez kitu*, *hejo*, *mega*, *pacisk*. Natomiast młodzież w Polsce podawała takie wyrazy, jak: *sztos*, *dżban*, *prestiżony*, *kożacki*, *XD*, *masny*, *masno fest*, *siema*, *prestiż*, *ogar*, *beka*, *LOL*, *hej*. Grupa ta wskazywała dodatkowo następujące skróty: *kk* – modyfikacja angielskiego „ok”, które oznacza zgodzenie się z czymś; *zw* –

⁴ Podkreślono słowa powtarzające się w obu grupach.

zaraz wracam; *thx* – skrót od angielskiego „thanks”, czyli „dzięki”; *btw* – z angielskiego: „by the way”, czyli „nawiasem mówiąc”.

Ostatnim elementem ankiety była tzw. metryczka dotycząca młodzieży z Anglii. Miała ona dostarczyć dodatkowych informacji, które mogły pomóc w prawidłowej interpretacji wyników. Młodzież, która znalazła ponad połowę ze wskazanych wyrazów, w znacznej większości urodziła się w Polsce (93,94%). Spośród całej grupy (młodzieży w Anglii oraz w Polsce) blisko 64% urodziło się w Polsce.

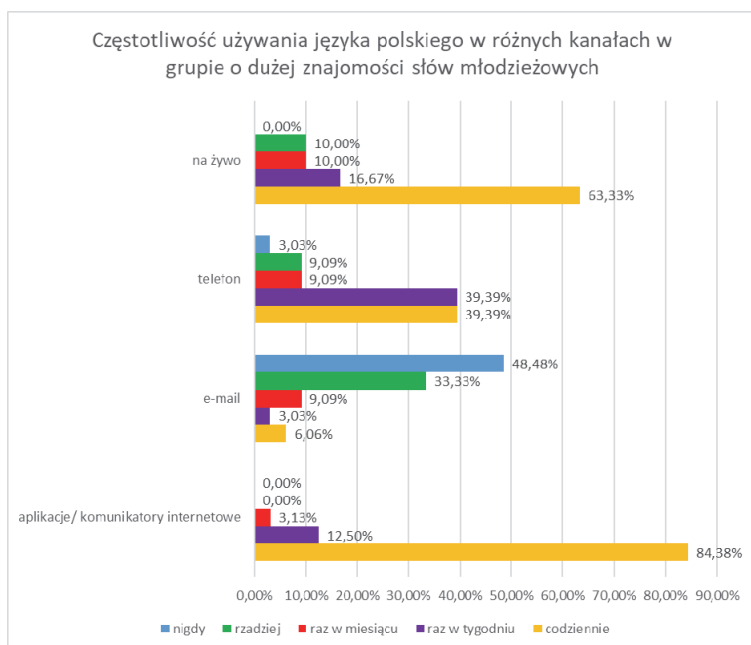
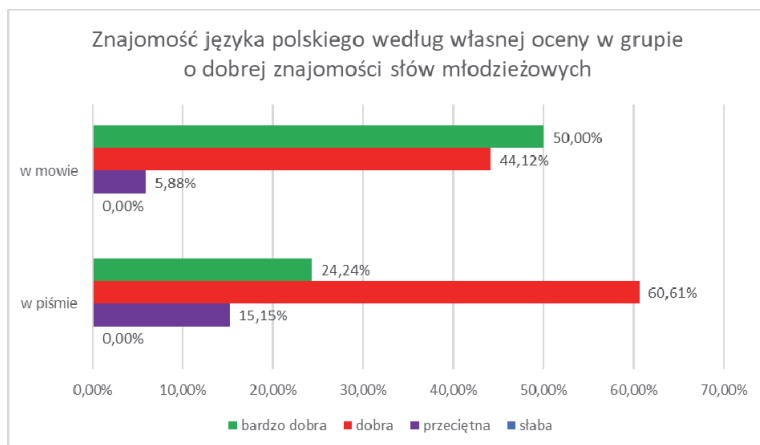
Metryczka dotycząca młodzieży z Anglii

Młodzież oceniała znajomość języka polskiego według własnej opinii w mowie oraz w piśmie. Grupa o dobrej znajomości słów młodzieżowych oceniła się o połowę lepiej w mowie niż w piśmie (ocena bdb). W piśmie najwięcej osób przyznało sobie ocenę dobrą (60,61%). Więcej młodych ludzi jako przeciętne oceniło swoje pismo (15,15%) niż swoją mowę (5,88%).

Ostatnie pytanie w metryczce dotyczyło częstotliwości używania języka polskiego w różnych kanałach w grupie o dużej znajomości słów młodzieżowych. Młodzież w Anglii regularnie używa języka polskiego dzięki komunikowaniu się z innymi przez aplikacje i komunikatory, np. WhatsApp, Messenger, Watsapp, Snapchat, Skype, Telegram (aż 84,38%). W drugiej kolejności nastolatki rozmawiają ze sobą bezpośrednio (63,33%), najczęściej w sobotnich polskich szkołach. Prowadzą konwersację w języku polskim także przez telefon (39,39%). Bardzo rzadko posługują się polskim (33,33%), a najczęściej nie robią tego w ogóle (48,48%) w korespondencji mejlowej. Zestawienie uzyskanych wyników z odpowiedziami na wcześniejsze pytanie pokazuje, iż młodzież ocenia swoją znajomość języka polskiego jako słabszą w piśmie niż mowie. Tym-

czasem nastolatki najczęściej za pomocą komunikatorów kontaktują się z rówieśnikami w języku polskim. Z drugiej strony język, którym młodzi ludzie posługują się w różnych aplikacjach w telefonach lub komunikatorach świadczy o tym, że jest to jednak system mówiony, choć zapisany. Być może dlatego to właśnie swą mowę młodzież ocenia znaczenie lepiej.

Podsumowanie

Dwujęzyczna młodzież nie ma tak częstego kontaktu z językiem polskim jak ich rówieśnicy z Polski. Jednak dzięki nowym technologiom i uczęszczaniu do polskich szkół młodzi ludzie za granicą mają świadomość zmian zachodzących w języku polskim, a także zmienności procesów tworzenia nowych słów, co wykazały wyniki badań. Ta wiedza może okazać się niezbędna w przypadku chęci studiowania w Polsce lub powrotu do kraju, w którym młodzi przedstawiciele społeczeństwa będą musieli się odnaleźć i rozumieć wypowiedzi swoich rówieśników. Postęp technologii daje zatem nowe możliwości nie tylko do badań oraz obserwacji czy analizy zjawisk językowych. Wpływa on także na zachowanie kontaktu z „żywym językiem”, z czego korzysta młodzież przebywająca za granicą. Młodzi ludzie, którzy nie wykazują dostatecznej znajomości słownictwa, gorzej radzą sobie w procesie aktu komunikacji (Seretny 2010, 547).

Współczesne media dają możliwość komunikacji oraz podejmowania interakcji za pośrednictwem telefonu lub komputera, z czego najchętniej korzystają młodzi ludzie (Baładynowicz 2018, 173). Warto zauważyć, że młodzież od urodzenia ma kontakt z internetem i telefonem komórkowym. Są częścią społeczeństwa medialnego, sieciowego podlegającego ciąglej zmianie w wyniku przeobrażeń technologicznych (Tomaszewska 2012, 21). Media interaktywne wymuszają pewne zachowania językowe⁵ (np. rozumienie młodzieżowych słów), a także kreują językowy obraz świata. Globalizacja, mediatyzacja kultury, tempo życia sprawiają, że komunikacja ma często charakter instrumentalny. Tworzenie skutecznych a zarazem efektownych komunikatów ma największe znaczenie, co zdecydowanie zachęca nastolatków do używania młodzieżowych słów, które integrują tę wspólnotę pokoleniową i tworzą intersocjolekt.

Młodzi ludzie określają wzory zachowań dyskursywnych w swojej grupie wiekowej, często wpływają tym samym nie tylko na normy poprawności językowej, ale i komunikacyjnej. Zmiany w języku najwyraźniej widać w obrębie tej grupy, ponieważ są dla niej naturalne i akceptowane przez samych jej członków.

Używanie słów młodzieżowych jest podobne do gry językowej (wykorzystuje się środki pozajęzykowe, takie jak np. emotikony, przejawem zabawy jest również zapisywanie słów angielskich po polsku, a polskich po angielsku).

⁵ Zachowania językowe urzeczywistniają się na poziomach biologiczno-fizycznym, psychicznym i społecznym (Grabias 1997, 245).

sku)⁶. Kultura, w której żyje współczesna młodzież, określa ich sposób komunikowania się (leksykę, styl), który z kolei wpływa na kulturę (także: kulturę języka). Młodzieżowe słowa tworzą kod pokoleniowy pozwalający na szybką wymianę specjalnie „zaszyfrowanych” informacji. Warto zauważyć trwałość i zmienność w słownictwie młodzieży (Pachowicz 2018, 32). Każde pokolenie może być rozpoznawane właśnie dzięki specyficznej leksyce używanej w kontaktach z rówieśnikami. Zmienność słownictwa oraz proces tworzenia nowych słów i znaczeń przez młodych ludzi odnosi się do wszystkiego, co ich otacza. Współcześnie jednak to multimedia i nowe technologie sprzyjają powstawaniu nowych znaczeń. To z kolei można rozpatrywać w kategoriach mody językowej (Markowski 2005, 211), która daje poczucie odrębności i wzmacniania więzi grupy (Ożóg 2004, 87). Młodzież współtworzy modę językową przez to, że ją „upowszechnia, dodatkowo wartościuje, a członkowie grupy się jej poddają” (Ożóg 2004, 90). Nowatorstwo językowe, jakim jest nadawanie nowych znaczeń i tworzenie młodzieżowych słów, nie kończy się, ale będzie podtrzymywane przez kolejne pokolenia, które wprowadzą do polszczyzny nowe słownictwo.

Bibliografia

- Balandynowicz A., 2018, *Cyberprzestrzeń jako facylitacja degeneratywnych zachowań młodzieży*, w: Kwadrans Ł., Sowa-Behtane E., Stańkowski B., red., *Młodzi. Przeciwko czemu się buntują? Czego pragną? Co budują?*, Kraków.
- Bartmiński J., 2001, *Styl potoczny*, w: Bartmiński J., red., *Współczesny język polski*, Lublin.
- Chaciński B., 2003, *Wypasiony słownik najmłodszej polszczyzny*, Kraków.
- Czeszewski M., 2001, *Słownik slangu młodzieżowego*, Piła.
- Dzioba R., 2005, *Netspeak – nową hybrydą językową*, w: Dytman-Stasińko A., Stasińko J., red., *Język @ multimedia*, Wrocław.
- Gajda J., 1987, *Telewizja, młodzież, kultura*, Warszawa.
- Grabias S., 1997, *Język w zachowaniach społecznych*, Lublin.
- Grabias S., 2001, *Środowiskowe i zawodowe odmiany języka – socjolekty*, w: Bartmiński J., red., *Współczesny język polski*, Lublin.
- Karwat M., Milanowski W., 1981, *Młodzież jako przedmiot i podmiot polityki. Młodzież – ruch młodzieżowy – polityka*, t.1, Warszawa.
- Kowalikowa J., 1996, *Język nauczyciela i ucznia w komunikacji szkolnej*, w: Kania S., red., *Wokół społecznego zróżnicowania języka*, Szczecin.
- Kulas H., 1986, *Samooceńca młodzieży*, Warszawa.

⁶ Warto zaznaczyć, że w momencie gdy słowo polskie z końcówką angielską *-ing* (*spacing*, *plażing*) będzie używane powszechnie np. w mediach, reklamach, wtedy przestaje być słowem młodzieżowym.

- Marcjanik M., 2008, *Kody grzeczności jako forma identyfikacji z grupą*, w: „Kultura Współczesna. Teoria. Interpretacje. Praktyka”, nr 2.
- Markowski A., 2005, *Kultura języka polskiego. Teoria. Zagadnienia leksykalne*, Warszawa.
- Messyasz K., 2013, *Obrazy młodzieży polskiej w dyskursie prasowym. Młodzież o sobie i o rzeczywistości społecznej*, Łódź.
- Ożóg K., 2002, *Kod ograniczony wśród współczesnej polskiej młodzieży*, „Polonistyka”, nr 9.
- Ożóg K., 2004, *Polszczyzna przełomu XX i XXI wieku. Wybrane zagadnienia*, Rzeszów.
- Pachowicz M., 2018, *leksyka młodzieży. Tradycja, rozwój, kreatywność*, Kraków.
- Pilczuk B., Pilczuk A., 2013, *O języku młodzieżowym – także dla bibliotekarzy*, „Poradnik Bibliotekarza”, nr 7–8.
- Pisarek W., 1991, *Hasło – zróżnicowanie języka narodowego*, w: Urbańczyk S., red., *Encyklopedia języka polskiego*, Wrocław – Warszawa – Kraków.
- Seretny A., 2010, *Rozwijanie kompetencji leksykalnej uczących się przez obcowanie z tekstem*, „Acta Universitatis Lodzensis, Kształcenie Polonistyczne Cudzoziemców”, nr 17.
- Tomaszewska H., 2012, *Młodzież, rówieśnicy i nowe media: społeczne funkcje technologii komunikacyjnych w życiu nastolatków*, Warszawa.
- Zgólkowa H., 1991, *Specyfika języka młodzieżowego w świadomości uczniów*, „Socjolingwistyka”, nr 11.

Netografia

- <https://sjp.pwn.pl/ciekawostki/haslo/Rozstrzygniecie-plebiscytu-młodzieżowe-słowo-roku-2018-komentarz-Marka-Lazinskiego;6477396.html> [dostęp: 20.05.2019].
- <https://sjp.pwn.pl/ciekawostki/haslo/Rozstrzygniecie-plebiscytu-młodzieżowe-słowo-roku-2018-komentarz-Bartka-Chacinskiego;6477398.html> [dostęp: 20.05.2019].

Kamila Kuros-Kowalska – dr, Instytut Językoznawstwa, Uniwersytet Śląski w Katowicach, Katowice, Polska.

Językoznawca i logopeda, adiunkt w Instytucie Językoznawstwa na Wydziale Humanistycznym Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach. W 2016 roku obroniła z wyróżnieniem rozprawę doktorską zatytułowaną *Metody stymulowania rozwoju słownictwa w języku polskim u dzieci dwujęzycznych na emigracji*. Autorka i współautorka wielu publikacji, zwłaszcza z zakresu logopedii, bilingwizmu, lapsologii, lingwistyki dyskursu i kultury języka. W działalności badawczej oraz praktyce logopedycznej koncentruje się w szczególności na zagadnieniach związanych z dwujęzycznością i zaburzeniami mowy. Zainteresowania naukowe to bilingwizm, akwizycja języka, zaburzenia językowe, sprawności językowe i komunikacyjne. Najważniejsze publikacje: *Poprawność językowa i jej wpływ na komunikację wśród dzieci i młodzieży ze szkół polskich za granicą* (Kielce 2019, współautor: N. Močko), *Diagnoza poziomu słownika dziecka dwujęzycznego w języku prymarnym i sekundarnym. Studium przypadku* (Katowice 2016), *Komunikacja międzyludzka w opinii współczesnych uczniów – przyczyny powstawania barier komunikacyjnych i sposoby radzenia sobie z nimi* (Kraków 2014, współautor: N. Močko).

Kontakt: kamila.kuros@gmail.com